GAZETA ŁWOWSKA.

We Czwartek Nro. 54. 3. Kwietnia 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytaniia.

Na sessyi Izby wyższey dnia 7. Marca przyięto bil względem skłaniania żołnierzy i maytków do buntu, i karę śmierci za taką zbrodnię ustanowiono.

Na sessyi teyże Izby dnia 10. Marca oświadczył Lord Holland, iż d. 18. t. m. poda wniosek względem udzielenia Izbie wszystkich przepisów, iakie dano Wielkorządcom wyspy S. Heleny, a które tyczą się postępowania ich z Bonapartem. Wniosek ten poda Ministrom sposobność do zbicia niektórych pogłosek.

Na sessyi Izby niższey tegoż dnia, Lord Palmerston przełożył tegoroczny etat woyska, i namienił, że ieszcze ma bydź zmnieyszonem. Wynosi ogólnie 120,000 głów, rachuiąc i korpus, który stoi we Francyi. Kanclerz skarbowy wniósł, ażeby 25 milionów franków, czyli tegoroczną kontrybucyę, obrócono na zapłacenie woyska Xiążęcia Wellingtonu; zezwoliła na to Izba. Zapytany Kanclerz skarbowy, czyli Francya utrzymuie i opłaca całkowicie stoiące tam woysko Angielskie? odpowiedział: iż żołnierze Angielscy, taką, iak żołnierze innych Mocarstw, biorą płacę i opatrzenie, a co brakuie, zastępuie się z owych 25 milionów. Wydatki na woysko wynoszą 2,163,000 funtów szterlingów (21 milionów, 630,000 Zł. Reń.) mniey iak w roku zeszłym, kiedy było 126,000 woyska.

Zaczęły się potem obrady nad bilem przeciwko buntowniczym zgromadzeniom. Większością 71 kresek przeciwko 26 odrzucono wniosek, ażeby karę śmierci zamieniono na 7letnie wywiezienie z Kraiu za dłuższe nad godzinę bawienie w mieyscu, gdzie bunt powstał.

Dnia 3. Marca odprawiło się w Manszestrze na cmentarzu Kościoła S. Piotra zgromadzenie Ludu; chciano uchwalić prośbę do Xięcia Rejenta, aby nie zezwalał na zniesienie Aktu Habeas Corpus, i odmianę Parlamentu wziął pod rozwagę. Zebrało się było liczne pospólstwo; Magistrat z Władzami policyynemi usiłował utrzymać spokoyność, i sprowadził 3 kompanije piechoty z Bathu. Mowy trwały dwie godziny, lud rozszedł się bez zgiełku, lecz nic nie uchwalił. Rzęsisty deszcz zmoczył do nitki tak mówiących, iako i słuchaiących.

Wkrótce ogłoszone zostaną badania osób oskarżonych o główną zdradę w Glasgowie; pociągniono tam do Sądu kilku drukarzy i księgarzy, którzy drukowali i rozdawali buntownicze pisemka. Uwięziono także niedawno 3ch ludzi, powszechnie szacowanych, to iest: pewnego właściciela młyna do przędzenia bawełny, nauczyciela, i tkacza, człowieka bardzo pracowitego. W Ayr osadzono w więzieniu drukarza, za to, iż uchwały zgromadzenia ludu w Tarbolton drukował; kazano mu złożyć zaręczenie na 60. funtów szterl., i przyrzec, iż dostawi tego, kto mu rękopism przyniósł.— W Maryport, w Hrabstwie Kumberland, zebrało się dnia 4. Marca wśród wielkiego zgiełku liczne pospólstwo, dobyło się do spichlerza kilku kupców, i zabrało pszenicę, oraz mąkę, które spławić miano; rabunki te trwały ieszcze przez dwie następuiące noce; wzięto blisko 20 beczek mąki owsianey, kaszy perłowey i t. d. W iednym młynie zabrano znaczny zapas słoniny. Wysłano umyślnych do Carlisle, gdzie oddział iazdy przywrócił spokoyność. Zrządzona szkoda wynosi 600 funtów szterl. (6,000 Zł. Reń.)

W Galway, w Hrabstwie Irlandzkiem Connaught, mieście maiącem 12,000 ludności, powstał dnia 5. Marca rozruch z powodu, iż mąkę owsianą chciano ładować na statki. Wybito okna w kilku domach kupieckich. Zanadeyściem woyska, rozproszyła się zgłodniała tłuszcza. Pospólstwo w liczbie blisko 500 ludzi, zabrało niedaleko Dublina o północy statek, który płynął kanałem, i na którym było 168 beczek z mąką owsianą, masłem, winem i t. d. O dwie mile daley zabrało inny statek z 104 beczkami mąki.

Dopiero w Maiu odprawi się sąd na winowayców oskarżonych o główną zdradę, i osadzonych w Towerze, a to z powodu nieobytności pierwszych Sędziów, którzy okręgi swo-

ię objeżdżaią. Lord Sidmouth badał znowu obudwóch Evansow, każdego osobno. Poymano niedawno nieiakiego Butta, który kazał przylepiać kartki z powtarzą na Lordów Castlereagha i Ellenborougha. Wysłano do Manszestru Pana Bakera, iednego z pierwszych Urzędników policyynych, który tam dwie osoby osadził w więzieniu, a dwie ieszcze szuka. Niepłonna iest nadzieia, iż się cały spisek wyśledzi. — Dnia 12. Marca rano powieszony miał bydź maytek Cachsman, który d. 2. Grudnia dobył się do domu Pana Backwirtha.

Nayświeższe listy z wyspy S. Heleny (umieszczone w gazetach Londyńskich) donoszą, iż z powodu, że wywieziony teraz były Radca Stanu Le Cazes, chciał przez pewnego mieszkańca posłać do Francyi list, wprawdzie nieszkodliwy, Wielkorządca tameczny wydał urządzenie, iż, ktoby poważył się przyymować iakie zlecenie od Bonapartego lub osob przy nim będących, a o tem zaraz Wielkorządcę nie uwiadomił, ściągnie na siebie karę śmierci. Bonaparte iest teraz posępny, i z pokoiów swoich nie wychodzi.

Francya.

Czytamy w Monitorze co następuie: „Listy z Lille donoszą, iż rozmaite korpusy prawego skrzydła woyska sprzymierzonego odebrały iuż rozkaz, ażeby do Oyczyzny swoiey powróciły. Z całego woyska, które ustąpi z Francyi, są 3 czwarte części piechoty, a 4ta część iazdy; z artylleryi zaś wyydą tylko działa bataliionowe. W liczbie 6500 woyska Angielskiego, maiącego wsiąść na okręty w Calais, są 3 pułki iazdy, które stoią w okolicy St. Omer. Piąta część kontyngensu Hannowerskiego i Duńskiego, wyydzie na początku Kwietnia do Belgium, z kąd uda się do Niemiec. Wychodzące oddziały korpusów Rossyyskiego i Saskiego, póydą inną drogą za Ren. Osady w Givet, Landrecies, le Quesnoy, Maubege, Bouchain i Valenciennes, pozostaną w okolicach, gdzie mieszkańcy naywięcey cierpią przez nieurodzay."

- Prezes Izby Deputowanych podał dnia 8. Marca Królowi proiekt do prawa skarbowego. Wkrótce potem, Xiążę Richelieu udał się z Ministrem Skarbu do Izby Parów, którey złożył wspomniony proiekt. Wyznaczyła Izba Kommissyę złożoną z 7 Członków, dla zdania sprawy w tey mierze.

Dnia 8 Marca wzięto na stół w Sądzie Policyi poprawczey sprawę Drukarza Patris, któremu zabrano dziełko o Amnestyi. Gdy stanął, mówiono mu, aby wydał autora, a będzie wolny od kary; lecz że nie chciał wydać, skazano go na trzymiesięczne więzienie, zapłacenie kary 1000 fr., zostawanie przez rok pod dozorem naywyższey Policyi, i danie 2,000 franków poręki. Odłożono wszakże tę sprawę na dzień następny, bo obrońca oświadczył, iż podług prawa, przedawanie dzieła stanowi przewinienie, którego się Pan Patris nie dopuścił, gdyż ani ieden exemplarz rzeczonego dzieła na świat nie wyszedł.

Zwłoki i popioły Moliera, La Fontaina, Abeillarda, Eloizy, Descarta, Boileau i t. d. przewieziono z Muzeum, iako i wystawione im nagrobki, na cmentarz.

Niemcy.

Elektor Heski ogłosił d. 4. Marca Statut kardynalny, tyczący się Domu iego i Kraiu. Wyraża w nim, iż wszystkie teraznieysze iego Kraie i na przyszłość nabyć się mogące, składaią nierozdzielną całość; poiedyncze iego części nie inaczey, chyba za zupełnie odpowiadaiącem wynagrodzeniem mogą bydź zamienione. Utrzymuie się ustanowienie Stanów, a linia żeńska iest wyłączoną od następstwa na tron. Młody Elektor przyszedłszy do 18 lat, staie się pełnoletnim. Opieka należy do Matki lub nayblizszego Krewnego, z przydaniem Rady rejencyyney, złożoney z 3ch Członków, których dowolnie uchylać nie można. Żaden Xiążę nie może bez pozwolenia Elektora wchodzić w zagraniczną służbę, czego iednak bez ważnych przyczyn wzbraniać nie należy. Władze kraiowe nie mogą bez pozwolenia bywać w całym swoim składzie lub przez Deputowanych u nikogo, iak tylko u Elektora i Małżonki iego. W przypadku, gdyby potomstwo linii męzkiey iednego z obudwóch Braci Elektora, to iest, Landgraffów Karola i Fryderyka, wygasło, natenczas dobra iego dostaią się potomstwu drugiego Brata. Dobra te nie mogą bydź żadnym sposobem zmnieyszone, chyba powiększone. Żaden Urzędnik kraiowy nie może bydź skassowany bez wyroku; ieżeli zaś służyć nie może, dostanie pensyę stosowną do swoiego stopnia i czasu służby.

Szwecya.

Według doniesień z Sztokolmu pod d. 8. Marca, zapadł tam wyrok sądowy na Porucznika Szwedzkiego Natt och-Dag, który nie stawił się do odpowiedzi za wydane przez siebie pismo, zmierzaiące do uczynienia od-

wany w następstwie trónu. Ogłoszono go za pozbawionego czci, szlachectwa i maiątku, tudzież za wyiętego z pod opieki prawa.

Wszystkie oznaki zwycięztw odniesionych przez woysko Szwedzkie, złożono z rozkazu Królewica w Kościele Ritterholmskim; nieśli ie sami Officerowie. Deputowani od woyska dali z tego powodu ucztę dla Króla, która 12,000 talarów kosztowała.

Rossya.

Kuryer Litewski wyiął z gazet Petersburskich następuiący artykuł:

Jenerał-Porucznik Hrabia Osterman Tolstoy podał N. Panu proźbę następuiącą:

Naymiłościwszy Monarcho!

„Obywatele Czescy w dowód spraw woiennych, przez które gwardya Waszey Cesarskiey Mości okryła siebie i całą Rossyę nieśmiertelną chwałą, przysłali mi kubek ozdobiony rozmaitemi drogiemi kamieniami ich ziemi. Wyraziłem na nim imiona Dowodców pułkowych, należących do dzieła tego, iako też i Officerów, którzy na placu bitwy utracili życie; za święty oraz miałem obowiązek wyryć na nim dawne Rossyyskiego Narodu zdanie: **Przed Bogiem modlitwy, a zasługi przed Królem nigdy nie giną.** Naypokorniey proszę Waszą Cesarską Mość o pozwolenie złożenia kubka tego w Preobrażenskim pułku, i o naymiłościwsze rozkazanie, aby w czasie każdey wielkonocney spowiedzi żołnierzy tego pułku, kubek ten w Kościele ich pułkowym zastępował mieysce naczyn kościelnych, używanych w Grecko-Rossyyskim obrzędzie w czasie przystępowania do SS. Sakramentów."

N. Pan raczył z tego powodu przesłać do Dowodzcy 1wszey dywizyi gwardy, Jenerała Porucznika Barona Rozena, reskrypt, w którym wyraził:

„Z wielkiem ukontentowaniem przyymuię na siebie wypełnienie tey religiyney chęci Proszącego, gdyż kubek ten iest razem dowodem nieśmiertelney chwały, która na polach Czeskich uwieńczyła mężną gwardyę Naszą, iako też i prawdziwey wdzięczności Czeskiego Narodu, wybawionego przez nią od klęsk i nieszczęść. Miło mi widzieć do dwóch wielkich cnot, iakiemi są Dobroczynność i Wdzięczność, dołączone tak religiyne żądanie, iakiem iest okazana chęć poświęcenia wspomnionego kubka Temu, przed którym serce nasze, przy wszystkich głośnych czynach i sławie ludzkiey, powinno bydź przeięte głęboką pokorą i skruchą. Niech kubek ten będzie zawsze trwałą oznaką i świadectwem połączenia cnót tych wysokich! Niech z napoiem przyymuiącym się z niego, wchodzą w serca narodowe uczucia prawdziwey gorliwości ku Naywyższemu Władcy i Zbawcy Narodów! W skutek takowey odezwy do Mnie Hrabiego Ostermana, wyraziłem mu, iako przewodniczącemu w tey znakomitey i pamiętney walce, gdzie rękę utracił, zezwolenie moie w osobnem do niego piśmie; WPanu zaś rozkazuię przyiąć z rąk iego ten kubek, chować w Kościele pułkowym, i według przepisów używać onego. Jestem WPanu przychylny.

Alexander.

1817 roku Lutego 21. dnia w Petersburgu.

W reskrypcie zaś do Hrabiego Ostermana, raczył N. Pan wyrazić:

„Potwierdzaiąc według życzenia WPana przeznaczenie kubka, nie mogę zamilczeć, iż oddaiąc należną sprawiedliwość Rycerzom biorącym udział w pamiętney sprawie pod Kulmem, zapomniałeś siebie, w tenczas, kiedy utratą własney ręki przypłaciłeś zwycięztwo. Okoliczności ukrytey przez skromność WPana nie zapomni Oyczyzna, a późna potomność nie przestanie powtarzać oney. Jestem WPanu przychylny.

(Podpis iak wyżey.)

Kraków.

Oto iest mowa, którą Marszałek seymowy, Senator Florkiewicz, d. 10. Marca Seym Krakowski zakończył:

„Prześwietne Zgromadzenie Reprezentantów! Skutkiem łaskawego zaufania i obywatelskiey przychylności, wezwany do przewodniczenia obradom seymowym, gdy w dniu dzisieyszym tak znakomite i poważne kończę urzędowanie, niech mi się godzi zdać krótką sprawę z czasu użytego w teraźnieyszych obradach na dobro współziomków, ile okoliczności dozwoliły. — W wymiarze błogosławieństw, sprawiedliwa Opatrzność zleie niezawodnie obfite łask swoich dary na chęci wszystkich JWW. Reprezentanci do dobra ogółu zmierzaiące, iż w ciągu posiedzeń waszych iednomyślnie przyięliście ustawy, wsparcie cierpiącey ludzkości na celu maiące; mówię tu o uchwale daru 6000 Zł. Pol. na zakład Towarzystwa Dobroczynności, i o drugiey, przez którą fundusze szpitalne w ieden połączone zostały; ta to ustawa, iakkolwiek na rzut oka nieznakomity zasiłek z siebie okazuiąca, przynosi niemałe ubogim korzyści, zważaiąc, iż oprócz zmnieyszenia potrzeby kilku poiedyńczych funduszów Administratorów, dochody z naymu lub sprzedaży gmachów szpitalnych, fundusz tenże znacznie powiększyć będą mogły."

„Przez zaopatrzenie aczkolwiek szczupłego urzędu Woytów, zapobiegliście JWWW. Reprezentanci niemałym wydatkom, które kiedyś ciężarem Skarbu publicznego stać nie miały. — Urząd ten konstytucyyny, nietylko wykonywa rozkazy Rządu, lecz także zastępnie mieysce Władzy polityczno-sądowey. Szczupłe to podwyższenie płacy na koszta ichże kancellaryi, zaradzi nieodzownym przypadkom. Inne uchwały zapadły na Seymie, w miarę czasu, stosunków i sposobności.„

„Przez uchylenie podatku konsumpcyynego, stało się zadosyć głosom i życzeniom Ludu. Z upadkiem tego poboru, znika powód utyskiwań, a wznosi się nadzieia, iż klassie uboższych niem ku z tąd wyniknie ulga, gdy rzeczy do pierwszey potrzeby życia należące, odtąd opłacie niepodległe, przez słusznie spodziewane znaczne zmnieyszenia ich ceny, łatwieyszemi do nabycia zostaną. Rząd swoiem postępowaniem udowodnia ciągle, iż zamiary iego zawsze zgodne są z gorliwemi usiłowaniami waszemi JWW. Reprezentanci, i że widoki iego nigdy nie były odłączonemi od chęci waszych, gdziekolwiek szczęśliwość obywatelska i mieszkańców Kraiu naszego, i niezawodność opatrzenia Skarbu, celem ich była. Chlubną iest gorliwość wasza JWWW. Reprezentanci, oparta na liberalności, którą nas przez Ustawę konstytucyyą NN. Monarchowie, Protektorowie nasi obdarzyli. Z iednomyślności waszey niemała na krainę naszą spływa chwała, iż z powodu nieobiętego ieszcze w rozwinięciu Konstytucyi artykułu iey 13go, wymagaiącego zgodności siedmiu osmych części Reprezentantów w postanowieniu prawa, nie dopuściliście smutnego w skutkach swych liberum veto, a z tąd położyliście tamę wstrzymywaniu nayleposzych uchwał Narodu.

„Wysoka Kommissya organizacyyna, troskliwa o dobro Ludu tey krainy, iak szczęścia naszego i pokoleń naszych z oczu nie spuszcza, tak ufać należy, iż na przyszłość odpowiadaiącem potrzebie artykułu tego i innych rozwinięciem, niezachwianey pomyślności ziemi naszey położyć raczy zasady.

„Porozumienie się Reprezentacyi narodowey z Rządem przez Kommissye, zmnieyszyło i ułatwiło trudności nieodstępne od obrad seymowych; skutek okazał, ile takowe porozumiewanie się nieodzowanie iest potrzebnem, a nadewszystko tam, gdzie szczęście współziomków, od wspólnego zniesienia się zawisło. Mężowie, świetne Kommissye i Deputacye składaiący, którey przez gorliwość poruczone im dzieło z należytą pilnością i zdatnością wykonali, okazali Narodowi, iż przez podwoione prace spóźnieniu, a tem samem beskuteczności, nie dali mieysca. Tobie zaś, JW. Reprezentancie Sekretarzu seymowy, szczególnieysza należy wdzięczność Narodu, iż w obradach iego znakomite podeymuiąc prace, gorliwości obywatelskiey niezatarte dałeś dowody. Potrzebną iest rzeczą, aby głosowanie sekretne statutem organicznym nazawsze postanowione było; każdy bowiem z głosuiących, nie ulegaiąc żadnemu wpływowi, wolen od narażenia się, ma przez takowe głosowanie zostawioną dowolność postąpienia sobie tak, iak mu sumnienie wskazuie. Deliberacya nad proiektami i wnioskami; że iest konieczną, nikt zapewne nie zaprzeczy: a użyteczność iey, nie w iednym iuż okazała się względzie.

„Wolny od zbytecznego o sobie rozumienia wyznać powinienem, iż tam, gdzie ani w Konstytucyi, ani w niektórych tylko artykułów iey rozwinięciu, ani nakonice w ustawie porządkowey od Rządzącego Senatu, nie znalazły się dostateczne skazówki postępowania, mogłem zbłądzić; lecz błędy te, raczey nieudolności moiey, niż sercu, raczcie przypisać. Kończąc, proszę was JWWW. Reprezentanci, abyście przyiąć raczyli oświadczenie: iż wdziączność moia za ufność we mnie położoną, nigdy dla was w sercu moiem nie wygaśnie. Ogłaszam Seym za ukończony.„

Rozmaite Wiadomości.

Kraie Niemieckie maią ogółem 35 orderów, nie rachuiąc zaszczytnych znaków, to iest, Austrya 7; Bawarya 7; Prussy 6; Saxoniia 3; Wirtemberg 3; Baden 3; Hessy 3, Hannower 1; Hessen-Darmstadt 1; i Saxen-Weimar 1.

Uczeni w Anglii zaięci są teraz mocno roztrząsaniem nowego odkrycia chemicznego. Iest to ogień nowego gatunku, wynikaiący z mieszaniny gazu kwasorodnego i wodorodnego. Roztapia on w mgnieniu prawie oka naytwardrze kruszce; zamienia glinkę białą w piękne szkło; zmienia, że tak powiem, żywioły, i otwiera pole do zadziwiaiących doświadczeń.

W całey Danii, oprócz Kopenhagi, iest tylko 1200 żydów. Rząd iednak ma pilną baczność na wychowanie ich dzieci, i ustanowił dla nich 4 szkoły. Donoszące o tem iedno z literackich pism Berlińskich, przydaie, iż iakiś złośliwy człowiek oświadczył, że wolałby pozyskać monopoliem na przedaż nitek siarczanych, aniżeli tę oycowską troskliwość Rządu.